

Általános iskola

MAGYAR NYELV
mint választható tantárgy

Tanterv

Óraszám:

7. osztály: 70 óra

8. osztály: 70 óra

9. osztály: 64 óra

ÖSSZESEN: 204 óra

Általános iskola

MAGYAR NYELV mint választható tantárgy

Tanterv

Szerző:

Pisnjak Mária, ZRSŠ/SZK Oktatási Intézete

Bírálok:

dr. **Hegedűs Rita**, ELTE, Budapest

Koša Žužana, 1. Sz. Lendvai Kétnyelvű Általános Iskola

A magyar nyelv mint választható általános iskolai tantárgy tantervét a Szlovén Köztársaság Oktatási Intézetének magyar nyelvi tantárgyi csoportja készítette el. A tantervet a Szlovén Köztársaság Közoktatási Szaktanácsa a 2011. június 16-ai 142. ülésén hagyta jóvá.

TARTALOM:

1. A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA	4
2. A TANTÁRGY ÁLTALÁNOS CÉLJAI.....	4
3. CÉLOK ÉS TARTALMAK TÉMAKÖRÖNKÉNT.....	6
4. KÖVETELMÉNY	11
5. MÓDSZERTANI JAVASLATOK	14
5.1 A tantárgy céljainak megvalósítása.....	14
5.2 Konkrét módszertani utasítások az egyes témakörökhöz.....	20
5.3 Differenciálás és egyénre szabott tanulás.....	23
5.4 Tantárgyközi kapcsolatok	24
5.5 A tudás ellenőrzése és értékelése	24
6. SZEMÉLYI FELTÉTELEK.....	24

1. A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA

A magyar nyelv a szlovéniai oktatási rendszerben különböző tantárgyi minőségben van jelen:

- a Muravidék kétnyelvű általános iskoláiban anyanyelvként és második nyelvként,
- az egynyelvű szlovén iskolákban lehetőség van a magyar mint kötelező második idegen nyelv tanulására,
- a jelen tanterv alapján az egynyelvű szlovén iskolákban választható tantárgyként is megjelenhet az általános iskola harmadik szakaszában.

A második lehetőséggel aligha élnek majd az iskolákban, hiszen egy iskolában csak egy második idegen nyelvet választhatnak, ami eleve kizárja a »kis« nyelvek választását. A harmadik lehetőséget viszont felkínálhatják Muravidék egynyelvű szlovén iskoláiban, ahonnan egyre több tanuló iratkozik a lendvai kétnyelvű középiskolába a magyar nyelv alapvető tudása nélkül, ami ellehetetleníti a kétnyelvű tanítást, továbbá olyan nagyobb városi iskolákban, ahol esetleg több magyar származású tanuló tanul.

A tantárgy keretében elsősorban kommunikatív nyelvoktatás folyik, a készségterületek hangsúlyos fejlesztésével. A tanulók emellett földrajzi ismereteket szereznek

Magyarországról, betekintést nyernek a magyar irodalomba, kultúrába és történelembe. A tantárgy céljainak megvalósítása a kompetenciafejlesztésen alapszik.

A tantárgy hároméves választható tantárgy, az általános iskola harmadik szakaszában heti két órában tanítjuk, az összóraszám 204 óra. A tanulónak az első vagy a második év után lehetősége van abbahagyni a tanulását. Ha a tanulónak van némi előtudása, akár a 8. vagy 9. osztályban is választhatja a magyar mint idegen nyelv tantárgy tanulását.

A tantárgy célja, hogy a tanulók a 9. osztály végére eljussanak az A1 szintre.

2. A TANTÁRGY ÁLTALÁNOS CÉLJAI

A tanulók:

- szerezzék meg az alapszókinccs egy részét, hogy képesek legyenek a magyar nyelven való alapvető kommunikációra,
- szerezzék meg az alapvető grammatikai ismereteket,
- sajátítsák el a magyar nyelv használatával kapcsolatos nyelvi illemszabályokat,
- legyenek képesek a társakkal való együttműködésre.

A magyar mint idegen nyelv tantárgy az idegen nyelvi kommunikáció kulcskompetenciát fejleszti. Az idegen nyelvi kommunikáció nagyjából megegyezik az anyanyelven folytatott kommunikáció elemeivel: fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértésének, kifejezésének és értelmezésének képessége szóban és írásban, a társadalmi és kulturális tevékenységek megfelelő keretein belül (oktatás, munka, családi élet, szabadidő), az egyén szükségleteinek megfelelően.

A tanulók

- elsajátítják a célnyelv alapvető szókincsét, az alapvető funkcionális nyelvtani ismereteket, valamint a szóbeli interakciók főbb típusait,
- magyar nyelvi szókincsüket és funkcionális nyelvi ismereteiket összevetik anyanyelvükével, észlelik a hasonlóságokat és különbségeket,
- összehasonlítják a szlovén társadalmi hagyományokat a magyar társadalmi hagyományokkal,
- pozitív viszonyt alakítanak ki más nyelvekkel, tisztelik a kulturális sokféleséget.

3. CÉLOK ÉS TARTALMAK TÉMAKÖRÖNKÉNT

Ismerkedés, bemutatkozás	Ajánlott óraszám: 10
CÉLOK	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – a magyar nyelvvel történő első találkozás minél pozitívabb fogadtatása, – a magyar hangzórendszer megismerése és elsajátítása, – az önmagunkról való információadáshoz kapcsolódó szókincs elsajátítása, – magyar nyelvű írás- és olvasási készség fejlesztése, – a földrajzi helyek megnevezéséhez szükséges alapszókinccs elsajátítása 	<ul style="list-style-type: none"> – A magyar hangrendszer. Hangrend. – Léteget tartalmazó állító és tagadó mondatok. – Bemutatkozás, ismerkedés, köszönés. – Kommunikációs fordulatok (pl. <i>Hogy vagy? – Jól, köszönöm szépen.</i>) – Alapvető információk közlése: családi és utónév, születési hely, születési idő, lakcím stb. – Földrajzi ismeretek magyar nyelven: égtájak, országok, földrészek.

Ismerkedés az iskolai környezettel	Ajánlott óraszám: 10
CÉLOK	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – az iskolai környezettel kapcsolatos alapszókinccs kialakítása, – a magyar nyelvi számhasználat megfigyelése és elsajátítása, – az idő és hely egyszerűbb kifejezési módjainak megismerése és elsajátítása, – a gyakori melléknevek megismerése 	<ul style="list-style-type: none"> – A főnév egyes és többes száma. – Az egyes számú birtokos névmások. – A <i>Hol?</i> kérdésre válaszoló <i>-ban, -ben</i> ragos szavak gyakorlása. – Az iskolai környezettel kapcsolatos szavak (eszközök, bútorok, berendezések, helyiségek, tantárgyak). – A napok és hónapok nevei, a <i>Mikor?</i> kérdésre felelő formák megismerése és használata. – Az alapszínek nevei. – Tőszámnevek millióig. – A sorszámnevek képzésének elsajátítása. – Matematikai alpműveletek kifejezése. – Az iskolai cselekvésekhez kapcsolódó igék tanulása. – A határozatlan ragozás egyes és többes számának megtanulása.

A hazai táj szépségei	Ajánlott óraszám: 8
CÉLOK	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – szókinccsbővítés az otthon és a család témájában, – a <i>Hol?</i> kérdésre válaszoló ragok és névutók megismerése, – új melléknevek elsajátítása és fokozása. 	<ul style="list-style-type: none"> – A hazai környezettel kapcsolatos szókészlet. – A <i>Hol?</i> kérdésre válaszoló ragok és névutók. – Melléknevek és a melléknév fokozása.

Hogyan telik egy napom?	Ajánlott óraszám: 6
CÉLOK	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – a mindennapi, konkrét tárgyra irányuló cselekvések kifejezésének elsajátítása, – az időviszonyok közti tájékozódás megalapozása 	<ul style="list-style-type: none"> – A mindennapi tevékenységek bemutatása. – Az időbeliség kifejezésének lehetőségei. – A tárgy ragja.

A hazai táj szépségei	Ajánlott óraszám: 8
CÉLOK	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – szókincsbővítés a természeti környezet köréből, – az egyszerűbb leírás gyakorlása, – tanulási stratégiák kialakítása (szótározás, szótárvezetés, rajzos rögzítés), – az együttműködés és csoportszellem erősítése 	<ul style="list-style-type: none"> – A hazai táj jellemzői. – A tágabb környezetben élő állatok, növények. – Melléknevek és a melléknév fokozása.

Betegségek, sérülések	Ajánlott óraszám: 8
CÉLOK	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – szókincsepítés, – saját és a tanuló társainak különböző állapotainak felismerésére nevelés 	<ul style="list-style-type: none"> – A testrészek megnevezése. – A leggyakoribb betegségek és tüneteik megnevezése, a gyógyítás és a betegségekkel kapcsolatos teendők szókincse. – A leggyakoribb sérülések megnevezése. – Az egyes számú birtokos névmások használata és az egyes számú birtokos személyjelek megismerése.

Évszakok, az időjárás	Ajánlott óraszám: 8
CÉLOK	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – szókincsbővítés az időjárás és az éghajlat területéről, – a szokások, tevékenységek bemutatásának módja 	<ul style="list-style-type: none"> – Az évszakok időjárási jellemzőinek megismerése. – Az időjárási jelenségek. – Az egyes évszakokhoz kötődő sporttevékenységek (sielés, szánkózás; fürdés stb.) és munkálatok, szokások (pl. szüret). – Az idő meghatározásai.

Az öltözködés	Ajánlott óraszám: 8
CÉLOK	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – szókincsbővítés az öltözködés területéről, – a különböző kulturális értékek ismeretére és tiszteletére nevelés az öltözködési kultúra megismerésén keresztül 	<ul style="list-style-type: none"> – Az öltözködéssel kapcsolatos szókincs megismerése és elsajátítása. – Interkulturális ismeretek megszerzése (európai, magyar és saját népviseletek).

Vásárlás	Ajánlott óraszám: 8
CÉLOK	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – szókincsépítés: új főnevek és igék elsajátítása, – a kommunikációhoz szükséges eszközök bővítése 	<ul style="list-style-type: none"> – A vásárlással kapcsolatos elnevezések és helyzetek megismerése (boltok fajtái, árucikkek, vásárlás).

Étkezés	Ajánlott óraszám: 8
CÉLOK	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – a mindennapi életben való tájékozódás segítése – az étkezéssel kapcsolatos szókincs és kifejezések elsajátítása 	<ul style="list-style-type: none"> – Az étkezéssel kapcsolatos elnevezések és tevékenységek megismerése (ételek, étrend, illem). – Az iskolai és éttermi étkezés sajátosságai. – A múlt idejű határozatlan ragozás elsajátítása. – Az eszköz- és társhatározó.

Ünnepeljünk!	Ajánlott óraszám: 15
CÉLOK	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – az ünnepekhez kapcsolódó szókincs elsajátítása, – a felszólító mód leggyakrabban használt formáinak megismerése, – interkulturális ismeretek közvetítése (európai és magyar ünnepek, ünnepi szokások) 	<ul style="list-style-type: none"> – Az ünnepek fajtái, nevei, szokások. – Ajándékozás. – A felszólító mód egyes és többes szám 2. Személyű toldalékai szabályos és rendhagyó igéknél.

Ép testben ép lélek	Ajánlott óraszám: 10
CÉLOK	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – szókincsépítés: új főnevek és igék elsajátítása, – a határozott ragozás egyes és többes számának gyakorlása 	<ul style="list-style-type: none"> – A legfontosabb sportágak és sporteszközök megismerése. – A múlt idejű határozott igeragozás megtanulása.

Emberi kapcsolatok	Ajánlott óraszám: 8
CÉLOK	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – az emberi kapcsolatok leírására alkalmas nyelvi eszközök elsajátítása, – az emberi kapcsolatok leírása képességének gyakorlása 	<ul style="list-style-type: none"> – A rokonsággal kapcsolatos szókinés megismerése. – Az emberi kapcsolatok minőségének kifejezése. – Egy személy bemutatása.

Boldog születésnapot!	Ajánlott óraszám: 8
CÉLOK	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – a meghívás, a felköszöntés módjainak megismerése és elsajátítása, – a nyelvi illemszabályok bővítése 	<ul style="list-style-type: none"> – A felköszöntés módjai és az ajándékozás. – A meghívás és a meghívó.

Szabadidő	Ajánlott óraszám: 10
CÉLOK	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – szókincsbővítés, – a szövegalkotási készség fejlesztése, – magyar nyelvű népdalok tanulása 	<ul style="list-style-type: none"> – Gyakori szabadidős tevékenységek megnevezése, egyszerű leírása. – Zene és éneklés. – Házi kedvencek: az állatok gondozása. – A határozott igeragozás egyes és többes számának elsajátítása.

Közlekedünk	Ajánlott óraszám: 6
CÉLOK	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – szókincsépítés: új főnevek és igék elsajátítása, – az irányhármasság kifejezésének gyakorlása, – nem folyamatos szövegek befogadóképességének fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> – A közlekedéssel és a közlekedésbiztonsággal kapcsolatos szókinés. – Menetrendek, információs táblák. – A helyviszonyok kifejezése. – Mozgást jelentő igekötők.

Magyarország (földrajzi jellemzők, nevezetességek, szokások)	
CÉLOK	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – ismeretbővítés, szókincsépítés, – a nyelvi magatartáskultúra fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> – Magyarország társadalom- és természetföldrajzi jellemzői. – Budapest főbb nevezetességei, tájékozódás. – Kulturális hagyományok.

Mi leszek, ha nagy leszek?	
CÉLOK	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – a foglalkozásokkal kapcsolatos alapszókincs kialakítása 	<ul style="list-style-type: none"> – A foglalkozások, a munka-eszközök és a szerszámok elnevezéseinek megismerése. – A jelen idejű feltételes módú igeragozás egyes és többes számának elsajátítása.

Vakáció, utazás	
CÉLOK	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – szókincsbővítés, – az utazás során felmerülő nyelvi fordulatok megismerése 	<ul style="list-style-type: none"> – A nyaralással, kirándulással kapcsolatos szókincs megismerése. – A felszólító módú egyes és többes számú igék.

Irodalom	
CÉLOK	TARTALOM
<ul style="list-style-type: none"> – szókincsbővítés, – érzelmi és esztétikai nevelés, – a kiejtés gyakorlása 	<ul style="list-style-type: none"> – Az adott témakörhöz kapcsolódó mondókák, népköltések, versek, elbeszélések és regényrészletek olvasása, illetve meghallgatása.

4. KÖVETELMÉNY

BESZÉD	<p>Alapvető közvetlen szükségleteinek kielégítése céljából tud egyszerű közléseket tenni, felszólítani, interakcióban részt venni.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Röviden, egyszerűen útba tud igazítani. – Másoktól tud dolgokat kérni. – Rövid, egyszerű utasításokat tud adni. – Ki tudja fejezni dolgok számát, mennyiségét, árát és idejét. – Be tud mutatkozni és be tud mutatni másokat. – Tud köszönni, alapvető udvariassági fordulatokat használni, azokra reagálni. – Képes alapvető személyes információkat cserélni.
	<ul style="list-style-type: none"> – Leírást tud adni saját magáról, családjáról, lakóhelyéről.
SZÖVEGÉRTÉS	<ul style="list-style-type: none"> – Követni tudja a nagyon lassú és tiszta kiejtésű beszédet, amikor a jelentés megértéséhez hosszú szünetek állnak rendelkezésre. – Megérti a hozzá intézett gondosan és lassan megfogalmazott utasításokat, és követni tud rövid, egyszerű útbaigazításokat.
	<ul style="list-style-type: none"> – Kisebb részekre lebontva meg tud érteni nagyon rövid, egyszerű szövegeket, ismerős nevek, szavak és alapvető nyelvi fordulatok felismerésével, szükség szerint újraolvasással. – Megérti egyszerű feliratokon az ismerős szavakat és nyelvi fordulatokat.
ÍRÁS	<ul style="list-style-type: none"> – Tud személyes adatokat kérni vagy megadni írásban. – Le tud írni számokat és dátumokat, saját nevét, nemzetiségét, címét, korát, születési idejét stb. – Tud képeslapot, üdvözetet írni.

A minimális célokat követő írással jelöltük.

4.2

<p>Ismerkedés, bemutatkozás</p> <p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a magyar ábécét, – be tud mutatkozni – el tudja mondani, hogy hívják, hány éves, milyen nyelveket beszél, – tud köszönni felnőtteknek és gyermekeknek, – el tud igazodni lakóhelyén, szűkebb környezetében, – meg tudja nevezni Európa fontos országait és fővárosait.
--

<p>Ismerkedés az iskolai környezettel</p> <p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az iskolai környezetben való tájékozódáshoz szükséges alapszókincset, – ismeri és használja a többes szám kifejezésének módozatait, – ismeri a napok és hónapok, valamint az alapszínek nevét, – ismeri a tőszámneveket ezerig, – elsajátítja a sorszámnevképzés módját, – elsajátítja a mindennapi élethez kapcsolódó alapvető igéket,
--

– ismeri a létige többes számú formáit, az egyes számú birtokos névmásokat.

Otthon, édes otthon

A tanuló:

- meg tudja nevezni a lakás berendezési tárgyait és helyiségeit,
- ismeri és használja a *Hol?* kérdésre felelő névutókkal és toldalékokkal,
- tud középfokú mellékneveket képezni,
- egyszerű leírást tud készíteni otthonáról.

Hogyan telik egy napom?

A tanuló:

- tud beszélni mindennapi cselekvéseiről,
- ki tudja fejezni az időviszonyok egyszerű formáit.

A hazai táj szépségei

A tanuló:

- meg tudja nevezni látható környezete tárgyait, cselekvéseit, történéseit,
- változatos mellékneveket tud használni a természeti környezet leírására.

Betegségek, sérülések

A tanuló:

- megtanulja kifejezni állapotát, panaszait,
- ismeri az orvosi vizsgálatok és a gyógyszeres vásárlás alapszókincsét,
- veszélyhelyzet esetén tud segítséget kérni.

Évszakok, az időjárás

A tanuló:

- megtanulja az évszakok nevét és jellemzőiket, az időjárás összetevőit,
- megért egyszerűbb időjárás-jelentést és -előrejelzést,
- be tud mutatni néhány sporttevékenységet és szokást.

Az öltözködés

A tanuló:

- meg tudja nevezni a téli–nyári ruhadarabokat, tud beszélni az öltözködésről, a divatról,
- tud beszélni saját kultúrája öltözködési szokásairól.

Vásárlás

A tanuló:

- tudja, hogy hol mit lehet vásárolni,
- ki tudja fejezni vásárlási szándékát,
- meg tud nevezni alapvető ruhadarabokat, élelmiszereket, azok mennyiségét.

Étkezés

A tanuló:

- meg tudja nevezni az alapvető élelmiszereket, ételeket és italokat, az étkezéssel kapcsolatos tevékenységeket.

Ünnepeljünk!

A tanuló:

- megtanulja a családi és nemzeti, nemzetközi ünnepekkel kapcsolatos alapszókincset,
- megismeri a *Kitől?, Kinek?* kérdőszavak használatát,
- megtanulja a felszólító mód egyes és többes szám 2. személyű kifejezésének módjait.

Ép testben ép lélek

A tanuló:

- megismerkedik a legfontosabb sportágakkal és -eszközökkel,
- be tud mutatni egy sportágot, illetve tevékenységet.

Emberi kapcsolatok

A tanuló:

- tud beszélni a rokonairól,
- meg tudja fogalmazni gondolatait a barátságról, a szerelemről,
- be tudja mutatni egy barátnőjét / barátját.

Boldog születésnapot!

A tanuló:

- **tud felköszönteni, gratulálni**, ajándékot átadni és mindezt megköszönni,
- tud egyszerű meghívót és gratulációt írni.

Szabadidő

A tanuló:

- **tud beszélni saját szabadidős tevékenységeiről**, az iskolai szakkörökről,
- megtanul egy magyar népdalt, és tud beszélni saját kultúrája dalairól,
- bemutatja kedvenc állatát,
- elsajátítja a határozott igeragozást.

Közlekedünk

A tanuló:

- megismeri a közlekedési eszközök elnevezéseit és használatukat,
- **megért egyszerűbb menetrendeket**,
- ki tudja fejezni egyszerű esetek irányhármasságát,
- ismer és használ egy-két mozgást jelentő igeikötőt.

Mindennapi ügyeink

A tanuló:

- **képes a mindennapi élet helyzeteiben tanácsot kérni és adni**,
- meg tudja fogalmazni kérését, panaszát, megérti a használati utasításokat,
- tud magánlevelet és egyszerű hivatalos levelet írni.

Magyarország (földrajzi jellemzők, nevezetességek, szokások)

A tanuló:

- ismeri és be tudja mutatni Magyarország alapvető adatait,
- ismeri és **be tudja mutatni Budapest három nevezetességét**,
- ismer egy-két jellegzetesen magyar szokást, hagyományt,
- el tudja helyezni Magyarországot Európában, Magyarországot Szlovéniához viszonyítva.

Mi leszek, ha nagy leszek?

A tanuló:
– meg tudja nevezni a legfontosabb foglalkozásokat,
– tud önéletrajzot írni,
– bemutatja jövőbeli terveit. |
|--|

Vakáció, utazás

A tanuló:
– ki tudja fejezni nyaralási, kirándulási terveit , élményeit,
– tud információt kérni turistaként. |
|--|

Irodalom

A tanuló:
– megközelítőleg megfelelő kiejtéssel és hangsúllyal fel tud olvasni rövidebb művészi szöveget,
– megállapítja, miről szól a szöveg,
– megfogalmazza egyszerű véleményét a szövegről. |
|--|

5. MÓDSZERTANI JAVASLATOK

5.1 A tantárgy céljainak megvalósítása

A tanterv a harmadik fejezetben 21 témakörben határozza meg a célokat, tartalmakat és követelményeket. A témakörök bizonyos nyelvi és logikai sorrendben követik egymást, de ettől eltérően is lehet őket tárgyalni. Vannak olyanok, amelyek több osztályban is előfordulnak, és koncentrikusan bővülnek, és vannak olyanok, amelyeket csak egy osztályban tárgyalunk. Célszerű már a 7. osztályban globálisan megtervezni a tanterv megvalósításának időbeosztását.

A magyar mint idegen nyelvre irányuló kompetencia alapú fejlesztés a kommunikatív nyelvi kompetencia fejlesztését jelenti.

Már a tanítás kezdő szakaszától törekedni kell arra, hogy az **órávezetés**, illetve a tanórai interakciók magyar nyelven folyjanak, és csak ritkán éljünk a szlovén nyelvvel mint közvetítővel. Ehhez a tanulóknak olyan órávezetési és társalgási kifejezőkészséget kell fokozatosan elsajátítaniuk, amely lehetővé teszi a tanár és a tanuló közti zökkenőmentes kommunikációt. Ezt a készséget a tanárnak tudatosan kell összeválogatnia és bővítenie. A tanulás **kezdő szakaszában** inkább a szóbeliségen van a hangsúly. Ennek a legjobb formája a – többnyire párbeszédre alapuló – **beszédgyakorlat**. A beszédgyakorlatokkal a tanulók szókincsét, kiejtését, mondatalkotási, majd fokozatosan szövegalkotási képességeit fejlesztjük. Kezdetben a beszédgyakorlatok legelterjedtebb formája a kérdés–felelet.

Fokozatosan azonban arra szoktatjuk a tanulókat, hogy a tanult témakörben már néhány összefüggő mondatot is tudjanak alkotni.

A szóbeliség szakaszában döntő szerepe van a **beszédtechnika** fejlesztésének. A tanár feladata és célja, hogy a tanulók fülét ráhangolja a magyar nyelvre, ezért hibátlan kiejtéssel, megfelelő beszédtempóval és hangerővel beszéljen. A kiejtés tanításakor a hangok, a hangkapcsolatok, a szavak helyes artikulációja mellett a szókapcsolatok, a szó szerkezetek, az állandósult szókapcsolatok helyes ejtését is gyakoroljuk. A nem anyanyelvi közlést a tanulók nem úgy hallják, ahogyan az elhangzik. Ezt a hamis hallást a tanult nyelv és az anyanyelv interferenciája okozza. Ezért a kezdetben minden órán gyakoroljuk a magyar hangok ejtését.

A **szókincsgyarapítás** során elsajátított új szavakat fokozatosan mondatokba helyezzük, azokat pedig valamilyen beszédhelyzetbe. A környezetből megismert személyeknek, tárgyakkal és jelenségeknek a megnevezését olyan mondatokban gyakorolják a tanulók, amelyeknek a szerkezete már eléggé automatizálódott bennük. Azokat az értelemhordozó szavakat tanítjuk, amelyek beszédünkben a leggyakoribbak, amelyekre a tanulóknak a legnagyobb szükségük lesz a mindennapi kommunikáció során. Ezekhez társulnak még azok a szavak, amelyek nélkül nem tudnánk mondatokat szerkeszteni. Ilyenek a névelők, kötőszók, névmások stb. A dolgok, személyek megnevezéséhez fokozatosan kössük helyük, számuk, színük, alakjuk stb. megnevezését is. Cselekvéssorok kialakításával mozgásba hozzuk ezt a statikus fogalomkört. Kezdetben az alapvető **mondatmodelleket gyakoroljuk be**. Kezdő szakaszban – a tanulók életkora ellenére – játékos formákkal és daltanulással fokozzuk a motivációt és a tanulás hatékonyságát.

Szókincsfejlesztés

Egy új szó tanítási órán való bemutatása tartalmazza:

- a szó kimondását,
- jelentésének feltárását,
- nyelvtani alakjának magyarázatát,
- a régebben tanult szavakkal való összekapcsolását,
- vonzatokkal, mondatmodellekkel való bemutatását,
- a szó elolvasását,
- a szó leírását.

Az új szót először mindig mondatkörnyezetben, majd izoláltan mutatjuk be, és beszédhelyzetben gyakoroltatjuk. Kezdő szakaszban tanóránként 8–10 szó sajátítható el. Az autentikus szóbeli és írott szövegekben használt szavak és kifejezések bemutatása mellett a szókincset az alábbi módokon fejlesztjük:

- előhívási technikák vagy szótárhasználat segítségével,
- kontextusba helyezéssel (szövegekben, feladatokban)
- vizuális segédeszközökkel történő szemléltetéssel,
- szöszedetek megtanulásával,
- szemantikai mezők felhasználásával és »fogalmi térképek« kialakításával.
- egynyelvű szótárak használatával,
- a lexikai struktúra ismertetésével és használatának gyakorlásával (pl. szóképzés, összetett szavak alkotása).

A grammatikai kompetencia fejlesztése

A tanulók grammatikai kompetenciájukat az alábbi módokon fejleszthetik:

- induktív módon, új nyelvtani anyag megismerésével, ahogyan azok autentikus szövegekben előfordulnak,
- induktív módon, új grammatikai elemeket, kategóriákat, szabályokat stb. tartalmazó szövegekben, amelyek kifejezetten azért készültek, hogy bemutassák ezek alakját, funkcióját és jelentését, ezeket magyarázatokkal és gyakorlatokkal folytatva,
- előhívási technikákkal stb.

A beszédértési készség fejlesztése

A nyelvi kommunikációban a beszédértésnek legalább olyan nagy szerepe van, mint magának a beszédnek. A tanulókat a nyelvtanulás kezdetétől arra kell szoktatni (akár a szintjüknél nehezebb eredeti vagy nyelvtanulási célra készült szövegek alkalmazásával is), hogy a szövegkörnyezet és egyes kulcsszavak értése elegendő támpontot nyújt a szöveg lényegének megértéséhez. A nyelvtanulás kezdeti szakasza után a tanár már hosszabb–rövidebb szövegek meghallgatásával fejlessze a tanulók beszédértési készségét.

A beszédértési gyakorlatokat különbözőképpen lehet előkészíteni:

A tanár:

- képanyagot mutat be,
- ismerteti az ismeretlen szavakat,
- irányítja a témával kapcsolatos beszélgetést (pl. a cím alapján vagy a szövegből kiragadott néhány szó, képanyag alapján),
- a szöveg kulcsmondatait (kulcsinformációit) nem megfelelő sorrendben tünteti fel, a tanulók próbálják helyes sorrendbe állítani.

A tanulók többször hallgassák meg a szöveget.

Lehetséges feladattípusok:

- a szöveg legfontosabb (téma, idő, hely, szereplők) információira vonatkozó kérdések,
- a tanár állításokat mond, amelyekről a tanulóknak el kell dönteniük, hogy igazak vagy hamisak,
- feleletválasztós kérdések (teszt),
- szerepjáték – a tanár kikapcsolja a magnót, a tanulók folytatják a történetet.

Olvasásértési készség fejlesztése

A szövegek könnyebb befogadásához a tanulók egynyelvű, ill. kétnyelvű szótárakat, különböző képanyagot vagy más segédeszközt használnak.

A szöveg feldolgozását előzze meg a szövegre való ráhangolás fázisa. A szöveg címe, a hozzátartozó képek, a szövegből kiemelt néhány szó alapján a tanulók találgathatják, hogy miről fog szólni a szöveg. A tanulók figyelmének irányítására és a megértés későbbi ellenőrzésére a szöveg elolvasása előtt adjunk feladatokat vagy megfigyelési szempontokat, és ne csak utólag tegyünk fel kérdéseket.

Leggyakoribb feladattípusok:

- néhány előre megadott kérdés a szöveg legfontosabb információira vonatkozóan,
- állítások, melyekről a tanulónak el kell dönteniük, hogy igazak vagy hamisak,
- feleletválasztós teszt,
- az információk helyes sorrendbe állítása.

Beszéd-készség fejlesztése

A magyar mint idegen nyelv tanításának/tanulásának egyik legfontosabb célja, hogy a megtanult nyelvi formákat a tanulók szándékaik, gondolataik és érzelmeik kifejezésére valódi élethelyzetekben alkalmazni tudják.

Párbeszéd

A párbeszéd a mindennapi szóbeli kommunikáció egyik legfontosabb eleme, ezért nagy hangsúlyt fektetünk gyakorlására.

A tanár a tanulókkal mindig ismertesse a kommunikációs folyamat tényezőit, s a tanuló ebből kifolyólag alkalmazkodjon a beszédhelyzethez.

Szerepjáték

A szerepjátékban a tanuló vagy saját magát vagy egy képzelt személyt alakít egy kitalált helyzetben. Megtervezése legyen átgondolt és alapos, a tanári utasítások egyértelműek és pontosak.

A szerepjátékok menete:

1. a körülmények bemutatása/magyarázata, szereposztás, feladatok meghatározása
2. kivitelezés (pármunka, csoportmunka),
3. a kivitelezés elemzése:
 - a tanulók önértékelése,
 - a játékban részt vevők kommentárja,
4. az elvégzett munka értékelése.

A szerepjátékok fajtái:

- információcsere: személyek, érdekek bemutatása, mindennapi életre vonatkozó ismeretek,
- kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás:
 - ismeretlen személlyel (buszon, üzletben...),
 - meghatározott céllal (a hiányzás igazolása, jókívánság kifejezése...),
- szituációs játékok.

Monologikus megnyilatkozás

A kommunikáció központú nyelvtanulás során gyakran nyílik lehetőség arra, hogy a tanulók önmagukról, elvárásaikról, örömeikről és gondjaikról nyilatkozzanak, egyúttal megismerjék társaikat, és elmélyítsék embertársukkal való együttérzési készségüket.

Projektmunka

A kommunikatív nyelvoktatás egyik jellemző formája a projektmunka, melynek keretében a tanulók egy közös cél elérése, egy közös produktum létrehozása végett működnek együtt.

A projektmunka keretében minden tanulónak lehetősége van saját képességeinek megfelelően közreműködni. A tanárnak koordináló szerepe van.

A projektmunka megvalósításának lépései:

1. bevezetés
2. tervezés
3. feladat–végrehajtás
4. a projekt bemutatása

5. értékelés.

Bevezetés

A bevezetőben tisztázzuk, hogy mit kell a tanulóknak tenni és miért (tisztázzuk a témát, körvonalazzuk, hogy mit kell a tanulóknak célul kitűzni, mutathatunk korábban készült projekteket), tisztázzuk a projekt terjedelmét, a rendelkezésre álló anyagot.

Tervezés

A tanulók döntéseket hoznak a projekt tartalmáról, a forrásokról, szükséges eszközökről stb. Mindezt egy tervezési lapon (Ki? Mit? Honnan? Mikor? Mikorra?) rögzítik, amelyet a projektnaplóba tesznek, hogy később ellenőrizhessék munkájukat.

A feladat végrehajtása

A tanulók a munka egy részét otthon, egy részét az iskolában végzik el. A tanár a tervezési lap segítségével ellenőrzi, hol tartanak a tanulók a munkában, és ha szükséges, milyen változtatásokat kell tenniük.

A projekt bemutatása

Minden projektet be kell mutatni. Ahhoz, hogy a tanulók hatékonyan be tudják mutatni projektjüket, tanítani kell a bemutatás nyelvét és a prezentációs készségeket is.

Értékelés

A projektről feltétlenül visszajelzést kell kapniuk a tanulóknak. Az értékelés lehetséges formái: értékelő lap, megvitatás, listás értékelés stb.

Az írásbeli készség fejlesztése

Az írásbeli készséget fejlesztő gyakorlatok általában a szöveg előzőleg már elhangzott szóbeli tárgyalására alapoznak. A tanulók először – a fokozatosság elvének megfelelően – szókapcsolatokat, rövidebb szövegeket alkotnak. Mivel csak gyakorlással fejleszthetjük a tanulók írásbeli készségét, sok különböző feladatot kell számukra készíteni.

Az írásbeli készség fejlesztését szolgáló gyakorlatok néhány példája:

- mondatalkotás: a tanulókat rászoktatjuk a megfelelő szavak kiválasztására, a helyes nyelvhasználatra, a helyesírási szabályok betartására,

- hiányos szöveg kiegészítése: a tanár hiányos szöveget közöl, a tanulók kiegészítik a hiányzó adatokkal,
- rövidebb leírások és tartalmak: általában szóbeli tevékenység (beszéd/meghallgatás/sűrített tartalom) előzi meg,
- szövegalkotás megadott adatok/kifejezések felhasználásával,
- szöveg minta bemutatása, amely segítségével a tanulók megismerkednek a szöveg (pl. életrajz) szerkezetével és tartalmával.

5.2 Konkrét módszertani utasítások az egyes témakörökhöz

Ismerkedés, bemutatkozás	Ajánlott óraszám: 10
<p>Mivel a tanuló első találkozása a magyar nyelvvel meghatározó a további munka szempontjából, rendkívül fontos, hogy a tanár kezdettől bátorítóan segítse leküzdeni kommunikációs problémáit.</p> <p>Az alapozó időszakban – de a továbbiakban is – rendkívül fontos szerepe van a kiejtés, a hangsúly és a hanglejtés gyakorlásának. Főleg az anyanyelvben nem létező magán- és mássalhangzók kiejtését szükséges jól begyakorolni. A magyar szóhangsúly a szlovénhez képest igen egyszerű, ennek ellenére tudatosítani kell a tanulóknál. Fontos a szó szerkezetek és mondatok hangsúlyozásának tisztázása és gyakorlása is. Tudatosítani kell a két nyelv hanglejtése közti különbségeket is.</p> <p>Az a cél, hogy a tanuló minél többször megszólaljon a tanórán, hogy aktívan bekapcsolódjon a tanórai tevékenységekbe, ezért elsősorban a pármunka és csoportmunka formája javasolt. A témakör feldolgozásához nagyon alkalmas a szituációs játék.</p> <p>A tanár részéről jó szervezőkészség és dinamizmus szükséges. Az utasítások legyenek rövidek, ismétlődjenek azonos formában. A földrajzi ismeretek közvetítése során a tanár törekedjék a terminológia pontos használatára.</p> <p>Az órákon és otthon megadott feladatlapokat és egyéb munkákat a tanulók gyűjtsék mappába (portfólió). A tanár a lehető legkorábban szoktassa a tanulókat a kétnyelvű szótár használatára és saját szótár készítésére.</p>	

Ismerkedés az iskolai környezettel	Ajánlott óraszám: 10
<p>A tananyag prezentációja, gyakorlása, bevésése elsősorban szóban történik, ezért gyakori ismétlésekkel, tiszta artikulációval, megfelelő beszédtempóval, a feladattípusok gyakori változtatásával kell elősegíteni a közvetítendő anyag elsajátítását, illetve a tanulók érdeklődésének felkeltését és fenntartását. A szemléltetések közül a tárgyi szemléltetés a legkézenfekvőbb.</p>	

Otthon, édes otthon	Ajánlott óraszám: 8
<p>A feladattípusok gyakori változtatásával kell elősegíteni a közvetítendő anyag elsajátítását, illetve a tanulók érdeklődésének felkeltését és fenntartását. A témakör keretében kisebb projektmunkára, illetve plakát vagy más szemléletes anyag készítésére is sor kerülhet, amelyekből tantermi kiállítást lehet rendezni. Hirdethetünk továbbá építészeti pályázatot, amelyre a tanulók a pályázat szövegének megfelelően pályaműveket készítenek.</p>	

Hogyan telik egy napom?	Ajánlott óraszám: 6
<p>A tanár a tanulók tapasztalati világából induljon ki, és fényképek, naplórészletek szemléltetésével tegye érdekesebbé a témakört.</p>	

A hazai táj szépségei	Ajánlott óraszám: 8
<p>A témakör alkalmas változatos módszerek alkalmazására (anyaggyűjtés, plakát készítése, projektmunka, „fogalmazási verseny” stb.).</p>	

Betegségek, sérülések	Ajánlott óraszám: 8
<p>A témakör keretében a biológia vagy háztartástan tantárgynál szerzett ismeretekre lehet építeni, valamint az ott használt szemléltető eszközöket alkalmazni. A begyakorlásra kiválóan alkalmas a szituációs játék (a rendelőben, segélyhívás stb.).</p>	

Évszakok, az időjárás	Ajánlott óraszám: 8
<p>A témakör keretében a szóbeli szövegértés fejlesztése mellett az olvasásértésnek van fontos szerepe, hiszen a tanulók nemcsak meghallgatnak / megtekintenek egyszerűbb időjárás-jelentést és -előrejelzést, hanem olvasnak is ilyet. A munkálatok és szokások kiválasztásakor a vidékre és a magyar kultúrkörre jellemzőket részesítjük előnyben. Az utóbbi feldolgozásakor a tanulók iskolán kívül kutatást végezhetnek (személyek megkérdezése, könyv- és internethasználat).</p>	

Az öltözködés	Ajánlott óraszám: 8
<p>Az öltözködési szokások, illetve a különböző népviseletek megismerését projektmunkával is elvégezhetjük, vagy plakát formájában bemutatjuk. A mai vagy régi korok divatja témában rendkívül ötletes lehet pl. divatbemutató készítése, ahol a tanulók manöken, bemondó és tervező szerepében vehetnek részt. A divatbemutatóról képriportot és kamerafelvételt is készíthetnek.</p>	

Vásárlás	Ajánlott óraszám: 8
A témakör tárgyalása során alkalmazható a szituációs játék, a tárgyi szemléltetés stb.	

Étkezés	Ajánlott óraszám: 8
Változatos módszerek: a tanulók otthonról hozhatnak szemléltető eszközöket: pl. szakácskönyvet, projekt munka során étlapot készíthetnek, recept alapján elkészíthetnek egyszerűbb ételt; szituációs játékban bemutathatják az étkezéssel kapcsolatos viselkedési formákat stb.	

Ünnepeljünk!	Ajánlott óraszám: 15
Évente ismétlődő témakör. Mivel keretében a tanulók a magyar és a szlovén kultúrkör ünnepeivel egyaránt ismerkednek, a tanárnak mindkettőt ismernie kell. A témakör tárgyalható kisebb egységekre bontva a legfontosabb ünnepek kapcsán is, de célszerű pl. decemberben tárgyalni, mivel ez a hónap szinte végig az ünnepek jegyében zajlik. Javasoljuk a projekt munka alkalmazását (adventi koszorú készítése, karácsonyi üdvözlét írása, karácsonyi dal tanulása, újévi jókívánságok stb.).	

Ép testben ép lélek		Ajánlott óraszám: 10
CÉLOK	TARTALOM	KÖVETELMÉNY
A témakört érdemes téli hónapra, esetleg a téli szünet előttre tervezni, hiszen ilyenkor lehet a tanulók témakör iránti érdeklődése a legnagyobb (a téli sportok miatt). A témakörrel, illetve a témával ajánlott – megfelelő lebontás alapján – minden osztályban foglalkozni.		

Emberi kapcsolatok	Ajánlott óraszám: 8
A tanulók által készített családfákból a teremben kiállítást lehet rendezni. A barátság és a szerelem témájában a tanulók végezhetnek egyszerűbb kérdőíves felmérést, az adatokat táblázatban vagy más grafikus módszerrel szemléltethetik.	

Boldog születésnapot!	Ajánlott óraszám: 8
A témakör tárgyalása során kiválóan alkalmazható a szituációs játék és a projekt munka. A projekt munka keretében a tanulók különböző születésnap teendőket mutathatnak be: meghívó készítése, ünnepi étlap összeállítása, teríték, ajándékkészítés stb.	

Szabadidő	Ajánlott óraszám: 10
A témakör bevezető részében a tanulók és az iskola élmény- és szokásvilágából indulunk ki. Szemléltetés céljával a tanulók magukkal hozhatják azokat a tárgyakat, eszközöket, amelyek szabadidős tevékenységeikhez kapcsolódnak. A daltanulás az idegen nyelv tanulásának természetes velejárója, ezért ne csak ebben a témakörben éljünk ezzel a lehetőséggel, hanem más témakörökhöz kapcsolódva is minél több dalt tanítsunk meg a tanulóknak.	

Közlekedünk	Ajánlott óraszám: 6
A témakört a tanulók ismereteinek megfelelő szinten tárgyaljuk, segítségül hívva a más tantárgyaknál szerzett ismereteket. A feldolgozásra, ismertetésre kerülő menetrendeket és információs táblákat a valós szituációnak megfelelően válassza ki a tanár (pl. reptéri menetrendet csak erősen nagyvárosi környezetben érdemes tárgyalni).	

Mindennapi ügyeink	Ajánlott óraszám: 10
A témakör keretében a fiatalokat is érintő ügyintézés tárgyaljuk, pl. levél feladása és felvétele a postán, pénz felvétele a bankban. A tanórákra eredeti űrlapokat, nyomtatványokat tanácsos bevinni.	
Magyarország (földrajzi jellemzők, nevezetességek, szokások)	Ajánlott óraszám: 12
A témakör projekt munka keretében is megvalósítható, részben pedig – ha a körülmények lehetővé teszik – tanulmányi kirándulás formájában. A projekt keretében a tanulók anyagot gyűjtenek, különböző térképeket készítenek, felvételeket tekintenek meg.	
Mi leszek, ha nagy leszek?	Ajánlott óraszám: 6
A témakör tárgyalása a 9. osztály végén javasolt, amikor a tanulóknak már vannak továbbtanulási terveik. Ha van rá mód, a tanár a munkába bekapcsolhatja a gyerekek magyarul (is) beszélő rokonait, ismerőseit vagy más személyeket, akik élőben bemutatják a foglalkozásukat.	
Vakáció, utazás	Ajánlott óraszám: 12
A témakör évente ismétlődhet, fokozva a szókincs és a tárgyi ismeret nehézségét. 7. osztályban kizárólag a tanulók élményvilágára alapozunk, a magyarországi vonatkozású tartalmakat részben a 8. osztályban, részben és 9. osztályban tárgyaljuk. Mind a tanár, mind a tanulók részéről gyűjtőmunkára van szükség (turistatérképek, képeslapokat, utazási prospektusok stb.).	
Irodalom	Ajánlott óraszám: 15
A témakör tartalmait nem együtt tárgyaljuk, hanem más témakörökhöz kapcsolódva. Mindig az adott témának megfelelő szövegeket választunk. Kezdetben a tanulók kiszámolókat, verseket tanulnak, amelyekkel elsősorban a kiejtést, a hangsúlyt és a hanglejtést fejlesztjük. Hosszabb szövegekkel a 9. osztályban foglalkozunk.	

5.3 Differenciálás és egyénre szabott tanulás

A tantárgy keretében a tanulók képességeit, készségeit figyelembe véve a tervezés, a szervezés és kivitelezés, valamint az ellenőrzés és értékelés terén érvényesítjük a differenciálást. Ez belső, flexibilis és részleges külső differenciálás formájában valósul meg. Külön odafigyelünk a specifikus csoportokra és egyénekre; a nevelő-oktató munka alapját a Szlovén Köztársaság Közoktatási Szaktanácsa által elfogadott következő konceptusok, irányelvek és utasítások jelentik:

- Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci,¹
- Učne težave v osnovni šoli: koncept dela,²
- Otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja: navodila za prilagojeno izvajanje programa osnovne šole z dodatno strokovno pomočjo,³

¹ Sprejeto na 25. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 2. 1999.

² Sprejeto na 106. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 10. 2007.

³ Sprejeto na 57. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 17. 4. 2003.

5.4 Tantárgyközi kapcsolatok

A nyelvtanulás alapja az anyanyelv jó ismerete. A két nyelv közötti hasonlóságokat és különbségeket tudatosítva nagyobb sikerre számíthatunk mindkét tantárgynál, ezért szükséges ezeket kiemelni. Alapvetően tudatosítani kell a magyar és a szlovén nyelv típusbeli különbségét, azt hogy a magyar nyelvben todalékoló voltából kifolyólag elsősorban todalékok segítségével fejezzük ki a jelentés módosulásait és a mondatbeli viszonyokat, a szlovénben mint hajlító nyelvben pedig a tő magánhangzójának a változásával fejezik ki ugyanezt; továbbá az igék kétféle ragozását a magyar nyelvben. Az idegen (indoeurópai) nyelvek tanulása kevésbé támogatja a magyar nyelv tanulását, viszont az ott alkalmazott technikák és stratégiák itt is jól hasznosíthatók. Az egyes témakörökön belül sok lehetőség nyílik a más tantárgyakkal, pl. földrajzzal, zenei neveléssel, testneveléssel való korrelációra.

5.5 A tudás ellenőrzése és értékelése

Az osztályozás kötelező módjai: a tanulók szóbeli és írásbeli feleletei, egyéb munkái (pl. plakát, kiselőadás), projektmunka, a tanulók szereplései és egyéb tevékenységei. A tudás ellenőrzését és értékelését az éves tervben gondosan meg kell tervezni.

Ha az ellenőrzés eleget tesz küldetésének, az osztályozás esetében nem kerül sor ismétlésre. A tanár a tanuló tudását a tantervben megfogalmazott célok és követelmények teljesítése értelmében osztályozza. Az ellenőrzés legyen rendszeres és sokoldalú, terjedjen ki a négy alapkészségre (hallott szöveg értése, beszéd-készség, olvasott szöveg értése, íráskészség), a szókinész, valamint a funkcionális nyelvhasználat vizsgálatára. Az írásbeli és a szóbeli ellenőrzést a tanítási gyakorlatnak megfelelően alkalmazzuk, a szóbeliség és az írásbeliség arányának megfelelően.

Az osztályozás mellett rendkívül fontos, hogy mind a tanulók szóbeli megnyilatkozásait, mind írásbeli munkáit szóban is értékeljük. Az ilyenfajta szöveges értékelés lehetővé teszi az osztályzat mögött rejlő tudás és hiányosságok pontosabb megvilágítását.

A tanulókat év elején tájékoztatjuk arról, mit és hogyan fogunk osztályozni, és ismertetjük az egyes osztályzatok kritériumait is.

6. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

A tantárgyat:

- magyar nyelv és irodalom szakos tanár,
- magyar mint idegen nyelv szakos tanár taníthatja.